

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

Видання видавничої спілки „Діло“

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, 11 пош.
Конто почт. шлях 143322
Адреса для телеграм
„Діло“ Львів
Нач. Редактор приймає
з 10—11 год. передпол.
Місцевість не змінюється.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в київ 4-20 за
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 лір, Німеччині 750
марк, Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 к. ч. Руму-
нії 180 лей, Болгарії 750
лв. Австрії 750 ш. Зали-
шок 1 дол.

**В сповні оголо-
шень звертатися
до Адміністрації**
ціна
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

На краю пропасти.

Фридрих Еберт.

Смерть першого президента німецької республіки.

Недорідь, мишва, сухітничі груди землі. — Перед весня-
ними засівами. — Державна кредитова допомога як
шпичка. — Голод. — Досить байдужості.

Українське село докотилося до
краю пропасти. Голод, нужда, по-
патки, польові засіви, докучливість,
гуляння агентів Польської Дирекції
взаємних обезпечень і ексекторів
— ось благодать, які спадають на
село як з рога обильності.

Нечуваний недорідь 1924 року ка-
тастрофально відбився на селян-
ському населенні. Допомога держа-
ви в озимих засівах була просто
зникаюча в порівнянні з розмірами
катастрофи. До того ж опроценто-
ваний озимий засівний кредит є пла-
ний 15. листопада 1925 р. Тепла
зима при нестачі атмосферичних
опадів викликала появу мишан і
суслив, що вже знищили майже по-
ловину засівів. В деяких повітах о-
зимі засіви так пориті мишвою, що
поверхня землі аж піднімається, то
знову опадає, виконуючи постійний
відливовий рух, як людина хорими
сухотничими грудьми.

Не перечимо, що в
сортинній Польщі, якої не засягнув
своїм руйнуючим крилом недорідь,
де — навпаки — (як прр. в Познань-
щині) був значний врожай, стан за-
сівів є добрий. Та на українсько-
національних землях взагалі, а в
Галичині особливо засіви є лихі,
крайно лихі.

Катастрофа села ще збільшується
через безглядність весняних
засівів. Село голодує, корчить-
ся в своїх найпримітивніших по-
требах, безрадіє серед загального
лихоліття, а допомоги ні знайді.
Правда, польська влада винайшла
позабюджетовий кредит у висоті
7 міль. 500 тисяч дол. на весня-
ні засіви, та це капля в морі. До
того ж на Сх. Галичину призначено
тільки половину кредиту (3 міль.
750 тисяч дол.), з чого на львівське
воєводство припадає 1,625.000 золо-
тих, а на тернопільське і станисла-
вське по 1,062.500 золотих. Коли ж
зважити, що найменше половина
призначеного кредиту дістанеться ве-
ликій власності, то на селянську
власність припадає всього яких 1
міль. 800 тисяч дол. Та на цьому
не кінець, бо з цієї суми в першу
чергу будуть підпомагані давніші
і недавні польські колоністи, так
що на українське село припадає
всього на-всього яких 1 міль. дол.
Одначе й цим не вичерпується де-
гресія державних засівних кредитів.
Переведення кредитової допомоги
на весняно-засівну акцію віддано
політичній владі (адміністративним
чиникам), а тим самим вже в за-
рядку зазначено реальну мету цілої
акції. Воєводські й повітові допо-
могові комітети (при всемодах і ста-
ростах) зложено так, що оди-
нокий голос представника
української хліборобської організа-

ції („Сільського Господаря“) серед
представництва польських великих
і малих власників є тільки голосом
„опіюючого в пустині“. Правда,
подекуди є ще й другий репрезен-
тант українського хліборобського
населення, представник „Русского
Рольничого Союзу“. Та з такого
репрезентанта українське селянство
не тільки не має ніякої користі,
але й поносить велику шкоду. Для
прикладу скажемо, що представ-
ник цієї мертвої „старорускої“ ор-
ганізації у львівським воєводським
комітеті о. Іван Костенький постій-
но голосує з представниками поль-
ського обшарництва проти інте-
ресів українського селянства. На за-
сіданні львівського воєводського
комітету з 15. лютого ц. р. коли
виринула справа проведення кре-
дитової акції та коли інж. Ю. Па-
вличовський виставив домагання,
щоб кредити на весняні засіви
розділено через „Центральну Касу
спулес рольничих“ і центральну касу
українських кооператив „Коопе-
ративний Союз Кредитовий“, о. Ів.
Костенький піддержав польське вне-
сення і заявився за відданням всієї
акції „Центр. Касі спулес рольничих“,
щоб не вининути „національні і пар-
тійні тертя“. Ясно, що супроти та-
кої постанови внесення інж. Пав-
личовського провалилося, одержавши
тільки голос внескодавця.

Державна допомога є тільки о-
процентованим кредитом (на 6 проц.,
не згадуючи величких податків),
платна 31. жовтня 1925 (кредитова
поміч на озимі засіви платна 15.
листопада 1925). Такий кредит од-
ержує тільки власник помітнішого
господарства, а малоземельні селя-
не є фактично виключені від до-
помоги. Зайвим буде зупинятися на
тому, що навіть селтнини, на якого
спадє благодать кредитової допо-
моги, по суті не буде мати з неї у
висліді ніякої реальної користі, бо
в осени він мусять потраїти або
й почирно її звернути з огляду на
ріжину шін. Годиться зазначити,
що в моменті прелімінування поза-
бюджетового кредиту на весняні за-
сіви, сотнар сіяного збіжжя кошту-
вав 25 зол. Сьогодні його ціна
підскочила майже на 100 відсотків
(44 зол.). Тимсамим реальна вар-
тість сіяного кредиту впала на 50
відс., що ще більше поглиблює
розкоління шін при осінній сплаті.

Правда, ріжничі комісія поль-
ського сільм ухвалила на вирівняння
обниженої реальної вартості пер-
вісного кредиту доугу дотацію та-
кож у висоті 7.500.000 зол., одна-
че — як заявив представник уряду
— міністерство скарбу не має дже-
рела на покриття цієї дотації. Це-
значить, що ухвалена дотація му-
сить лишитися в сфері мрій і по-
божних бажань.

Годиться теж зазначити, що стан
господарської катастрофи тільки у
відношенні до українського
селянства на основі даних „Сіль-
ського Господаря“ з 10. січня ц. р.

Помеж президент німецької рес-
публіки, Фридрих Еберт. Єхавлини
в історії розвитку народу та де-
ржави, коли смерть визначного їх
представника стає символом їх пе-
реходу в инший світ. Такий мет
переживає нині Німеччина. З осо-
бою Еберта сходять з німецького
сучасного життя постать, яка з
трупом єднала два ворожі світи,
що боролись за владу і яка ставала
стояком, об який розбивалися їх
супротивні удари.

Перший президент німецької рес-
публіки є символічною постаттю.
Не треба кращої характеристики до-
б, в якій одна з наймогутніших
та найбільше войовничих імперій
переходить у фазу демократичної
республіки, як життєпис її першого
провідника. Еберт вийшов з про-
летарських низів, був звичайним ро-
бітником-сідельником і вже зарання
почав брати участь у праці
соціал-демократичної партії. Хутко
присвятив свою діяльність виключ-
но політичній праці. Стає редакто-
ром соціалістичної „Времер Бю-
летену“, а в 1900 секретарем со-
ціалістичної партії і членом Вейм.
Комітету; в 1905 входить до прези-
денту соц. партії і працює над ті-
сним зв'язком партії з класовими
професіональними союзами. В 1912
р. стає послом, а в 1913 р. прихо-
дить на місце Бебля як провідник
партії. Підчас війни вважає своїм
обов'язком в обороні держави бо-
ронити уряд; в 1919 р. Національ-
ні Веймарські Збори вибирають Йо-
го тимчасовим головою держави, а
в 1922 р. годиться на прохання соц.
партії, центра, демократів та партії
Штресмана залучитися на своїм

становищі аж до літа 1925 р., коли
його вибір мали би вперше пере-
вести легально.

По імператорі Вільгельмі — сідель-
ник-соціаліст Еберт! У цьому на-
жданому переході вся суть німець-
ких державних кріп і розяснення
лаусиль, щоб її поладнати. Еберт
був втіленням талановитості, скром-
ної, витривалості, працездатності ні-
мецького робітника, що в боротьбі
за власну освіту та покращання
умови суспільного життя знімає-
ся з одного щабля на другий. Не-
звичайно сильний здоровий розум
та практичний хист, простодійна
щирість та чесність єднали йому сим-
патії і давали йому змогу виступати
твердо проти всіх ризикових спроб:
щоби продовжувати в Німеччині
революційний стан і проти таких
самих небезпечних намагань: щоби
відродити вплив імперіалістичного
націоналізму. Еберт був поміркова-
ним соціалістом і вважав, що до-
бро рідної країни повинно стояти
вище, ніж добро партії, навіть, ко-
либ ця партія мала спільну сайтову
програму.

Найбільші заслуги Еберта в тому,
що він умів своєю волею та зрі-
нованим осудом зняти ті пово-
ненні та пореволюційні суперечності,
з якими бореться нинішня Німеччи-
на. Факт, що провідник буашої ре-
волюційної партії став провідником
держави, не був би нічим незвичай-
ним у добір революцій та перебудови
держави на нових основах, якби
з ним не йшла в парі духовна ево-
люція політичного діяча, що бачив
конечність праці над демократиза-
цією суспільності мирними засоба-
ми державного механізму. Ці най-

вимагав для відвернення страшних
наслідків катастрофи 6.100 вагоів
сіяного збіжжя. Тепер же розмір
сіяної катастрофи виявляється
далеко більшим. На об'явлення ві-
сом і в'язнем около 680.000 ва-
гомів треба понад 12 тисяч вагонів
збіжжя. За асигновані дотепер кре-
дити для Сх. Галичини (3.750.000
зол.) можна тепер набити найбіль-
ше 850 вагонів сіяного збіжжя, а з
того тільки яких 250 вагонів для
українського селянства. Коли ж ма-
ти на увазі, що замість збіжжя
в ої допомоги, якої домагався
„Сільський Господар“, припоров-
лено роздрібну грошеву до-
помогу, то це ще обнижує кіль-
кість вагонів збіжжя що найменше
на одну третину. Таким чином
вся допомогова акція на весняні за-
сіви, коли навіть поминути спо-
сіб і шляхи її переведення, є
зведена в нівець.

Виглядає це так, як в тій при-
повіді про роблення коври, опісля
корита, згодом ложки, доки вся
історія не скінчилася шпичкою.
Такою шпичкою є й державна до-
помога на весняні засіви, шпичкою,
яка принесе малу або й ніяку ко-
ристь, а яку українське селянство
відчуватиме докучливо дуже дов-
гий час.

Але катастрофа українського села

не вичерпується весняними засівами,
навіть — як би ця справа була як-
найкраще поставлена. Очевидно, кре-
дитова допомога на весняні засіви,
коч як вона важка, слабка і мало до-
цільна, а в наслідках докучлива,
обійме тільки багатих селян і по-
декуди середняків. А що будуть
робити малоземельні, які не мають
достаточного гіпотетичного підкладу
на одержання кредиту. Вікні, що
жде безземельних, що взагалі ні-
чого не мають крім двох рук?

Українське село є на краю про-
пасти, не тільки щодо засівної кам-
панії, але ще більше щодо голо-
дової катастрофи, яка зловидою
чорною хмарою нависла над се-
лянськими хатами. Тому приходять-
ся нам ще раз пригадати україн-
ським відповідальним чинникам цю
преважну проблему та пізати їй
до зарадчих кроків, щоб не було
запізно, щоби своєю байдужістю,
як не негативним відношенням, не
допустити до повного розстрою
села, його економічної а з тим
і кожної иншої сили, знищення се-
ла, його відпорності і життєво-
енергії є одночасно. Знищенням не
лише підбудови, але й розбудови
і надбудови збірного українсько-
го життя та ослабленням націо-
нального організму на довгі-довгі
роки.

більші заслуги є одночасно предметом найгострішої критики особи Еберта з боку його противників, крайніх правих та лівих, що вірять в єдиноспасенний кір твердої диктатури.

Якщо смерть Еберта викликала в бір його наслідника, що матиме менше ворогів, тоді в його скорі історичні будуть дошукуватися справді символічного знаку переломової Німеччини. Нема сумніву, що він знімає собою свою долю. Та так само певним є те, що головою старої культурної держави у важливій історичній хвилині повинна бути відмова індивідуальності, якщо віримо у вплив людини на долю країни і не хочемо полишити її сліпий долі шасливих несподіванок.

У. С. Р. Р.

Асканія нова.

На північ України, в Гаври, колись славили своїм зодоланням господарство великого маєтку Фальц-Фейна "Асканія Нова". Це був зразковий зоологічний парк, в якому влітку розводилися звірять і птиці жили в розкошувалих у природних умовах. Учені з цього сити відзнаки в той пер, щоб студіювати там життя звірів і згадати, з екземплярів, яких не було ні в одній іншій зоологічній парку.

Радянська влада взяла "Асканію" під свою особливу опіку та зробила з неї державний заповідник (розсадики) імені Раковського. Український Наркомзв не даючи обслуговувати господарство заповідника, і ось що цим "Правда" про наслідки обслуговування:

"Вирито великі зодолання в нове майбутнє цього директора заповідника. Господарство спалошло у тяжкому стані. Худоба гинула, будинок розвалився, платні робітники не виплачувалися. Замість помешкання для робітників будувалося неметрів будинок. Зоологічний парк і курники занепадали, тим причиною велику шкоду науковій справі заповідника. Адміністрація лікарів і гуляла, різала для своїх потреб худобу й птицю, вигадувала фіктивні командировки, не дбала про те, щоб зачасу сісти й зготувати їжу для звірят.

Засуду.

В Умані у справі отамана Тренбача висеско три вироків смерті. ("Правда" ч. 25.) У Київ засуджено до розстрілу Філімо Мазур.

Пам'ятайте: Рідна Школа — це нашої фортеця, це певний захист у добі алкоголіта!

МИХАИЛО ПОСАДЬКИН.

23 дні лодкою на морі.

Нова краса і нові клопоти.

Була неділя. Погода чудова, вітер легенький. З тугою в серці розпочали ми відворот через ті шери. Продирваючись швидко, ми мали нагоду оглядати їх з протилежного боку — і плано в полудня зринули ми лиш до Dalarö. Нашим очам представився так гарний вид, що ми вдихнулися в нього як у зачаровану країну. Острів великий, в середині знімається сильно вгору і творить довгий високий хребет. На склоні того хребта, мов рожі в городі, стоять вілі, одна над другою, терасами, так, що з моря всі видно, як на долоні. Кожна віля була зпернена фронтом у той бік моря, куди ми плили і мала перед собою квітний город, а розмалювана так, що все переважав якийсь один колір: синій, червоний, жовтий, зелений і т. д.: що віля, то інший колір. Всі фарби вілі, — а було їх з кількості — і коліри квітів і проміння заходячого сонця, як саме на них падали, викликували такий світляний феномен, такий чар, таку оригінальну красу, якої ми досі ще не бачили. Нам просто здавалося, що це рай на землі. Небагато думуючи рішили ми не дивитися на красу здалека, а засмакувати її, витягти її або в ній потонути. Ми закинули якір при березі, і коли стали радіти над тим, як добулися до своєї бачимо, як поньому жене

Лист з Парижа.

Дві кар'єри. — Смерть внука Віктора Гюґо. — Амністія П. Бертельо.

Париж, 26. лютого 1925.

Помер унук Віктора Гюґо. І коли смерть останнього нашався поета та письменника зі сатоним іменем полишає взагалі голосніший відгомін — то особливо про смерть останнього Гюґо розмовляють багато в Парижі. Причина цьому: постать небіжчика і його духовна еволюція. Він був замішаний у трагедію — хоча й не як головний її герой — яка, без прибільшення, нагадує Шекспірівську трагедію Гамлета. Його тримали на колінах: Людрю-Роллен, Жюль, Сімон, Гамбетта... всі ті, що вели опозицію проти абсолютного режиму Наполеона III, всі ті, що будували третю Республіку; йому виспівували оди та станси Віктор Гюґо — все змішалось цим Телемаком.

Седан, крах Другої Імперії, тріюмфальний поворот вигнання Віктора Гюґо, його авреол та апофеоз ще при житті — ось обставини в яких зростає молодий унук "dauphin (престолонаслідник) третьої Республіки". Але Віктор Гюґо помер і мати внука Гюґо вийшла вдруге заміж за визначного радикального діда Локреті, який знавців свого пасерба, а цей його. Молодий Гюґо мав безперечний талант у малюванні та поезії: про що свідчить успіх його картин на виставках і книжки, які пережили поета. Але Локреті повів глуху та вперту кампанію проти молодого Гюґо, і користуючись своїм великим впливом у пресі та суспільності "республіканської" аристократії, добився того, що таланти Гюґо промовчали.

А тут ще й трапилась сумна пригода, про яку й нині — 30 років пізніше — не все добаляють. Внук у протилежності до В. Гюґо, який так само як Вольтер був дуже скупий у приватному житті, кидав гроші на право та на діло, що давало привід вітчимові голосити, що молодий Гюґо "розрачує майно зібране з великими труднощами працею поета". І ось одного разу молодий Гюґо подарував якийсь акторів дорогий перловий нашийник. Локреті використав це для скандалу, добився опіки

над Гюґо і опінія бойкотувала внука Гюґо до кінця життя так вперто та одностайно (мати Гюґо піддаювала Локреті), що даремні будуть шукати у пресі згадок про його твори. Французська радикальна опінія не має в цьому пункті чого заздрити англійській аристократичній (справа Оскара Уайльда).

І ось невідомо, а яких причин, — чужа душа — померки — Гюґо кілька років тому наземнувся до католицизму. Треба знати настрій республіканських партій, щоб відчувати цей "скандал"... Внук ідеологічного атеїзму, вітчимів сатевкості, якого з такою паразою ховали в Пантеоні — нагло католик!... Його ховали в присутності 30 осіб (не більше), а проте спінали "De profundis" у костелі Madeleine а католицький орган "La Croix" присвятив похованню статтю внука Віктора Гюґо, який "віднайшов справжній шлях віри".

Така вже ірбнія долі, що астигли зникнути зі шпальт часописів дуже короткі звістки про смерть Гюґо, а вже в тіжже часописах з'явилися повідомлення про амністію Пилипа Бертельо. Було їх трьох хлопців, у початках 80-их років XIX стол. "трех сців республіки". Один, згаданий тут Гюґо, другий син всевітнього вченого й міністра закорд. справ, похованого теж у Пантеоні — Пилип Бертельо, а третій син Альфонса Доде — Леон Доде. Доде першого нам відомо. Останній у ранні роки "сплях усе те, чому похлонявся його батько" і "почав похлонятися усьому тому, що батько палив". Він став лідером роялістів, знаменитим та страшим полемістом, надзвичайним політичним діячем, який словом та ділом напдає на республіку, так зазавто й інколи несправедливо, що дістав назву "королівського прокуратора".

І ось цей сам Доде чотири роки тому в своїм органі "L'Action Française" чтив Бертельо, з яким, разом з Гюґо, у диточі роки спільно бавилися. Людина великого таланту та незвичайної працездатності, П. Бертельо зробив велику дипломатичну кар'єру. Ще зовсім моло-

дим став генераль, секретарем міністерства зак. сповз, де при частій зміні міністрів фактично грав головну роль. Особливо взнався Бертельо в добі двох тижнів перед війною, коли Понтанаре й Віані були в Росії й йому довелося на власну руку вести перемови, може найважливіші в історії з Англією та Німеччиною. Підчас війни Бертельо відграв незвичайну роль на всіх конференціях та нарадах. Українці повинні пам'ятати, що в кінці 1917 і спочатку 1918 рр. у "медонім місці" власним Центром. Ради з Францією, Бертельо від уся українську політику, а з ним Клемансо дуже рахувалась*).

Подібно як інших Французів, що тоді боролися української справі (Pelicé), по Бересті, Клемансо бойкотував Бертельо на протязі двох місяців на "українську граву". Прислужився Бертельо українській справі вдруге, коли в 1920 р. відмовився санкціонувати польський наступ на Україну і протестував проти визнання Врангеля, яке зроблено завдяки піддачам Палеолоґа і Піті (Petit). Але Бертельо, радник і франк-мисон, мав багато ворогів, яким прешті вдалося запустити талантивого дипломата. Існує у Франції "Китайський промисловий банк", на чолі якого стояв брат Бертельо, Андре, сенатор. У кінці 1920 р. справі банку пішли кепсько і ось Пилип Бертельо, як генеральний секретар міністерства і без підпису міністра розіслав телеграму всім французьким представникам за кордоном, з задово, що діла китайського банку добрі і що уряд піддержує його матеріально. У цій незній справі є два моменти: політичний і юридичний. Політично Бертельо мав рацію це зробити, бо банк був зв'язаний з урядом, який дійсно, пійняв, при всіх кабінетах піддержав його. Але законно Бертельо не міг ужити таких заходів, тим більше, що як близький кривняк директора банку мусів бути особливо обережним.

Справа попала в пресу; вороги газети підняли галас про корупцію. Справедливість домагається додати,

*) Про не славу томіше в праці, як приватнолюб "Історія суверенності і самобороти України а міжнародній політиці (1914—1921).

тоді загналися у глибину острова. Звідти знов простягнувся перед нами незвідано гаоний в ид на море і на його шери.

Шле Dalarö — як ми дізнались — це літніско багатих Штргольмів.

Пізно вечером вернулись ми на лодку і тут застали ми запрошення на бал, який тоді мав відбутись в місцевім касині. Ми з того запрошення не скористали, головно за дла недостаті відповідного одіяня, яке в нас, щиро кажучи, було нужденне.

Тому, що не було вітру, а крім цього вночі небезпечна дорога через шери, які ще не скінчилися, рішили ми лишитись через ніч на якорі, а шойно раненько відкати далі.

Рано піднесли ми якір і взяли курс полуднево-східний (SOO) себто на Wisby. Не всі хотіли плисти до Wisby. Капітан сам пристав з місця, але з іншими я мусів довго торгуватися, аж якірні згодилися. З початку було все добре. Але згодом зачав зростати шораз сильніший вітер, повставали шораз більші хвилі, наставала шораз кучливіша студія, така, що кожодорожній керманчик мусів брати на себе кожух, а ми, коли хто хотів лишитись на покладі, мусів загоратись у що лише було можна.

Незабаром зачали бити такі хвилі, що на покладі не можна було ніяк утриматись. Всі зійшли до шалюпи. Почалась така правдива буря, яка прибрала небагом знов поважний характер. У шалюпі всі знов вохорувалися. Запанував не-

стерпний запах та задуха. Пригадався знов початок нашого їзди. Курсу не можна було ніяк утримати. Лодку понесло в безисті і ми не знали, де ми є. Я і Тешнер одиниці з цілого товариства — очевидно крім керманчиків — сак-так тримались. Решта всі лежали, як мертві. Але скільки раз хотіли ми викинути голову з шалюпи на дівр, стільки разів відставляли ми хвилю в лисі і пидукали води до середини. На морі ште пекло. Як у горшку вода ште пекло, так виглядала вся його стихія. Хвилі, що сгнали насоту і майже вершка шогля, вилазали і себе якийсь несамовитий зенний голос, який нагадував натраха до довгу залізну штабу кінної з гори до землі. Кілько разів така вода згора зближалася до лодки, зважалося, що лодка в ній пірнула і покламь кинув у воду. Тимчасом лодка все випливала на море, і ми, намір творилося отворте гірло, як адавалося, сигнало до самого моря. В туж мить лодка спала в це гірло і ми мимоліт дивилися до гори і шукали очима якоїсь замість неба бачили знов тільки воду, яка водопадом скохувалась на лодку. Лодка врідко-годи та на перекилася на бік, що троту четверта частина вітраля була в воді. Шогля трідала, але і при заглушував гук та зойк хвилі.

(Продовження буде)

ОСТАННІ ВІСТІ.

Випад мін. Скішинського.

Мін. Скішинські виїзять 3. березня до Парижа, в суботу до Женев. Заступатиме Скішинського прем'єр Грабські.

Мін. Сікорські їде до Італії.

„Кур. Пор.“ повідомляє, що мін. ген. Сікорські їде до Італії у військових справах і з важною політ. місією.

Правильний поштовий рад.-польський рух.

Дня 2. III. обмінялись палянський і польський уряд ратифікаційними документами в справі поштово-телеграфічної конвенції. В зв'язи з цим 17. III. зачнеється звичайна правильна висилка листів, телеграм і кореспонденційних карток з СРСР. і відповідно, 2. травня правильний оборот грошових листів і пакетів.

Загадочна недуга Мусоліні.

„Альг. Цтг.“ повідомляє з Риму, що лікарі Мусоліні не хочуть відповісти, коли прем'єр знову зачне урядування. Крім лікарів має доступ до М. лише його прив. секретар. Недуга М. поважна. Кажуть, що М. побив грець, або що він лічиться від пострілу, який одержав від завзятого свого ворога, італійського престолонаслідника. Вкінці є чутки, що вкусив М. його любимець лев.

Смерть през. Швейцарії.

2. III. помер у Берні швейцарським швейцарський союзний канц-

лер Адольф Штайгер у 63. році життя.

Кандидати на през. Німеччини.

Соц., демократи і центри ставлять кандидатуру Мюкса, нац., народовці й ультранационалісти д-ра Люгера, а деякі промисл.-тоог. кола кандидатуру Куна. Повалі кола ставлять кандидатуру кронпринца Фридриха Вільгельма. Референдум для вибору президента відбудеться 3-го травня ц. р.

Голоси франц. преси.

Французька преса зазначає, що смерть през. Еберта може потягнути за собою політичну кризу світової ваги. Франція повинна пильно стежити це. Опоз. часописи побоюються, що з смертю Еберта скінчиться републ. система в Німеччині. Наслідник Еберта дасть початок монархії в Німеччині.

Страшний землетрус в Америці.

В Нью Йорку був найсильніший від 1755 р. землетрус. Населення в переполоді кинуло мешкання. В ред. „Н. И. Уорл“ (на 20-ому поверсі) створили 3 кратні страшення, ціла залізнична конструкція захиталася. Найсильніші трясення були в Філадельфії, Шیکاго, Балтіморі, Бостоні. В Отаві (Канада) завалилася крила церкви. В Монреалі значені телегр. лінії, в одній церкві знялась пожежа. Шкоди приблизно багато тисяч дол. В Нью Йорку підчас землетрусу в суботу загинув 1 чоловік, 2 жінки тяжко ранені.

ВЕСНЯНА КОНФЕКЦІЯ

НА СПЛАТИ

Львів, пл. Маріївська ч. 10.

Станіслава Вронського Сини

Шкільний плембесит.

Український соймовий клуб вже висів кілька інтерв'ю в цій справі і відбув цілий ряд конференцій з заст. прем'єра мін. Тугутом. Цей останній повідомив наших послів, що до Галичини виїхав спеціальний урядовець для розслідування надруги при вношенню шкільних декларацій.

Про всякі надруги урядових органів слід негайно доносити у Українському Посольському Клубові у Варшаві і Правній Пораді у шкільних справах при Головному Управлі УПТ-ва у Львові, Ринок ч. 10/II.

Жандармська самоволя.

Дня 22. II. м. зібрались громадяне с. Дзвинячи пов. Богородчани в читальні „Просвіти“ і чекали на візита, який мав завірити їх підписи. І дійсно, явився візит Степанчик зі своїм заступником Гайдашом (Поляком) і жандармами, які казали зараз людям розійтись тому, що вони не дозволяють на „збори“ без відома староства. На таке „дістим“ представлено їм, що це ніякі збори, тільки люди в порозумінню з візйтом зішлись до читальні виготовити і підписати декларації. Присутній командант постерунку не зв'язуючи на ніщо,

скомпісував декларації і вписав містоголову читальні Дмитра Семанишина, Антося Володича с. Івана, Антося Володича с. Михайла і Микола Володича. На домагання, щоб їм віддали декларації, командант сказав, що відіслав їх до староства з донесенням.

В селі Ставчанях повіта Городок Ягайлонський дня 22. лютого ц. р. ховив жандарм на постерунку державної поліції в Оброшині від хати до хати і відбирав від громадян шкільні декларації, які родичі приготували до внесення до шкільного інспектора в цілі введення в місцевій школі навчання в українській мові. Поля наголі пошукуючи за деклараціями нахилився жандарм на громадян з криком і грубими лайками. На жінку п. Степана Фіктора, котра в несприятливості свого мужа не зміла дати висновок що до декларації, так страшно розкричався, що вона в перестраху до нього небезпечно хора. Чи така поведінка жандарма не є очевидною беззаконністю державного функціонера в державі, в якій повинні об'являти закони — нехай відповідь зверху влада того функціонера.

Тенденційне заплучення селян.

В Новім Селі, повіт Рудки, почали батьки підписувати шкільні декларації з жаданням української мови в школі. Коли про це довідався місцевий учитель Курпіль, то сейчас дня 24. лютого ц. р. в порозумінню з громадським комісарем вислав громадського поліціянта від хати до хати, щоб він оповістав, що ті, котрі внесуть декларації з жаданням української мови в школі, будуть приневолені будувати собі другу школу, оплачувати учителів і поносити всякі тагарі, подучені зі школою. Виходить, що єдиним засобом в обороні загроженої польскости в українській громаді стає брехня і терор.

Легіонізація міністеріальних наказів.

3 Малехова повіт Львів доносять нам, що громадський комісар Андрій Соїнські вибирається на дніх до староства на конференцію в цілі вирішення справи, чи має послухати міністерського розпорядку з Варшави і стверджувати власноручність підписів на шкільних деклараціях — чи ні. Отже лише від погляду провінціальних старостів залежить виконання наказів центральної влади.

Силування до ренатаства.

В громаді Чижиків повіт Львів по порозумінню зі старостом підписував комісар Володислав Богданович шкільні декларації з жаданням української мови дня 25. лютого ц. р. Між іншими підписав також декларацію Катерини Касперської, вдови по Миколі. Однак недовго вона тішилась тою потвердженою декларацією, бо коли слідуючого дня прийшла знов до комісара з просябою, щоб потвердив її подання на допомогу, то цей приобізвав її зробити це коли вона поверне йому вчорашнього дня підписану декларацію.

ПОВСТАННЯ НА УКРАЇНІ.

У Суражській пов. на Чернігівщині, постанцій загін, складений з кваліфікованих безробітних і дезоцізованих селян, прогном двох тижнів розгромив усі мизові партії в північній Княжині, а в ціліх повалити більше 60 позових шкільних установ. Між 12. і 2. січня повстанці забрали 9 комуністів, 3 селян і 8 радянських урядовців. Загін нагав на поштової пошти коло ст. Умича, на 2 селян Хлібородука в на агентаху Держбанку в Княжині. Цей Суражський повіт оповіщено в стани надзвичайної охорони.

Мелітопольська влада нахилила на чинах клонів відданих пострілювати на місці кожного, хто попадеться зі зброєю в руках. Там само зведено розстрілювати всіх, у кого знайдено буде зброя в хаті. У селі Новий Мерчик, харківської округи, мало не за смерть побито селянські Цартали.

що випадок з Бертелью не є випадком, а звичайним явищем. Досить переглянути спис провідників головних банків і фінансово-економіч. товариств, щоб побачити, скільки дипломатів. Бертелью подарся до димісії, а за рік Поанкаре, приїждючи до Брієні, передав його судові, який на 10 літ виключив його з дипломатичних рядів. Літом 1924 до влади прийшли радикали і Бертелью став неофіційно знов могутнім на Quai d'Orsay. Амнеція торкнулась і його; нині він знов у дипломатії і їдуть балачки про відновлення для нього ген. секретаріату в міністерстві або в амбасаді у Берліні. У всякому разі Бертелью ще гратиме велику роль. За те об'являє його помічником його товариш діточих літ — Леон Поде... І. Борцан.

На соймовій арені.

Інтерв'ю у соймі.

1. Інтерв'ю всіх послів українського соймового клубу до голови ради міністрів і міністра закордонних справ у справі закінчення Польщею трактату з Австрією на основі арт. 215 танжеренського трактату про наложження на австрійських громадян сплати їхніх зобов'язань для громадян в Галичині. Всі ті зобов'язання походять із передвоєнних часів а з окрема відносяться вони до безпеки урядників у „Erster allgemeiner Beamten-Verein der öst. ung. Monarchie in Wien“.

До нині Польща такого трактату ні не закінчила ні не ратифікувала. Інтерв'ю запитують, коли це наступить і чи взагалі наступить. Як ні, то хто в такому випадку поверне всім, що обезпечувалися в названому товаристві, грошей страти, спричинені інтересом девальюацією та занедбантями тої справи з боку Польщі.

2. Інтерв'ю посла Сергія Козицького з українського соймового клубу до міністра внутрішніх справ і міністра освіти в справі відмов у ствердженню підписів на деклараціях родичів, в яких вони домагаються введення української викладової мови в школі.

3. Тогож посла і товаришів з українського клубу до міністра внутрішніх справ і освіти в справі тероризування українського населення польською поліцією за те, що воно вносить декларації з домаганням увести до школи українську викладову мову. Інтерв'ю обговорює такий випадок у селі Заріччя мостиського повіту.

3. Тогож посла і тов. до міністра освіти в справі насилування III. арт. польської конституції, якого допустився управитель початкової школи в Радимні Кароль Яновські.

4. Тогож посла і тов. до міністра внутрішніх справ і до міністра освіти в справі надруги державної поліції і громадських комісарів в напрямі унеможливлення українському населенню використати шкільні закони.

5. Тогож посла і тов. до міністра внутрішніх справ і скарбу в справі примусового обезпечування в Польській Дирекції Взаємних Обов'язань тих будинків, що обезпечені вже в інших аскураційних товариствах (особливо в „Цністрі“), і також в справі виставлювання агентами тої дирекції на пошито-заних мешканців сум вітних, які були вилучені. Такий випадок мали місце в Жито ковського повіту.

6. Посла Назарука і тов. з Українського клубу до міністра справедливості в справі відмовлення судами для сторін права на переклади внісців і повівів на українську мову згідно з арт. 2. т. 3. закону про мову з 31. VII. 1924 р. а також у справі непризнавання судами сторонам належності за перекладами і нахильців у справі недо-

Хто досі не прислав ще коляди на „Рідну Школу“ — зробити це негайно, бо минає не буде поміщений у викиді коляди на „Рідну Школу“, який Головна Управа УПТ-ва на дніх силує по громадам і повітам оголошувати у часописах. — Сенція „Рідна Школа“ УПТ-ва, Ринок 10. II. пов.

З нашого музичного руху.

Хор Д. Котка в Підгайцях.

На виступі в нічотні жандити дописи: оди-
нає коли ніхто з музиків Підгайців не
розказав до театр про хор п. Дмитра Кот-
ка, що у нас в Підгайцях для 2 і 3 лю-
того п. р. виступав, узяв своїм обов'яз-
ком написати про цей хор кілька слів.

Стане, вже, а до того ще й малює,
а проте ніколи не до Підгайців для 3 лю-
того, щоб нікому не пересвідчитися, на
сміх дописи і показати рецензію про
хор Котка прийдіть, і не завізав про їх
чуждиність.

Справжній від підстоїття в кожного ро-
да хлопів і будучи у молодості учеником
пекінського Наполеона Високого (1881) у
Львові, вважаю, що може дещо про ці рі-
чі зі себе сказати.

Продивіші, що в їх 3 лютого був, упер-
ий доводили мене, бо хоч вони по біл-
шій часті були мені відомі, але за те не
можна так, як в це в хорі Котка був, — пе-
реверсивний мій всі сподівання.

От тоби Лисенко: «Ой пуну в поміч-
ені». Нам здавалося, коли ми ті кончини
ніколи, а наша інтерпретація в по-
рівнянні з інтерпретацією тої пісні в хорі
п. Котка вийшла як одноманітне виколо-
шення якогось вірника, малим недотепним
школярком. Суну, але правдиве.

Чесні співа, «Вісько вде», чеські коло се-
бе сісно — вісько манієрне дельше і в мі-
ру віддає звичайного війська єдиноліно
«доси славно, славно», бо вони вже далеко —
далеко від тебе. Та ні! Те вісько не
відійшло, а стоїть перед тобою в козач-
них однострунках та будить тебе з галопу
машин. Старт, але все дуже гарно річ з «Ве-
черньої». Нішнього сніжалося десяти
раї, те сніжне «Закувала та сина закула»
і то під найкращими діючими, як по-
в. Останній Ніжковський, чи Михайлом
Володимиром, одинок «Закула» в ладній ін-
терпретації у наїкращий випадок постави-
би в на третій місяць.

А як незвичайно часто та чудово вико-
дять кожного рода модуляції, але в наго-
ду позначити на шедрій Фін. Колесні
«Там за горою».

Замість оці, маю вважати, що не
тільки чудово зіспіваний солю казеті:
отвориш очі, а перет тобою почав 2) чо-
ловіка на естраді. Дуже не і дуже нажко
так хор адисциплінувати, щоб він оди-
кого віддає всякого рода наїкращію мо-
дією, відтінки голосу (іпа, cresc forte p. pp.)
При найбільшій меті з кожного боку ав-
скаплив мало ним не воні пазналося. А під
там оглядом хор п. Котка стоїть дуже а
дуже високо, бо в ньому є неслучайна ди-
сципліна вишколення: так сказати: вій-
ськова.

З незвичайної меті простей найбільше в
душу мою запала шедріка не відспівана,
а віддає звичайно. Заміняють баси
двогласні бам-бам, інші голоси понесю-
ються двогласно відомою, а коли з
всіх чотирьох голосів полетіли дізоналі
акорди, виривав шедріка, але так все за-
мислено дострою, що та шедріка відда-
ється нам не відспівана, а віддає звичайно
двогласно. Щоб таку востру річ так пре-
гарно прибрати, замінити такими чудовими
квітами, на те треба високої інтелекції,
інтуїції і музичного таланту, яких то
дарів не пошукає Бог Д. Котков. Май-
мож надію, що шановний автор згадає

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакції не відповідає.

АДВОКАТ

Д-р АНТІН ЮРКЕВИЧ

в кате канцелярії

1492 В КУТАХ. 3-3

шехрідні збогатили наш убогий музичний

репертуар на одну ще такою перлиною.

Зайду зібав моїх кілька уваг так, як на-
писав одного разу славий реформатор
інструменталіст Hector Berlioz в «опе-
стралий і опері» про хор царських співаків
у Петербурзі. Ось більше, менше зміст
бого висказу: «Я був дуже вдячний князю
Ле-хтенбергу, яка мене запрохав в парку
капеллю, щоб я послухав царського бо-
гослуження, та що вона не поспішала мене
до укінченні богослуження про враження,
яких я разав по тім хорі. Бо воно було
также гігантсько-могутнє, що словами я не
був би в силі його висловити.

Так хай скажу про хор п. Д. Котка, бо
він перевищив усі мої сподівання.

е. Анбров Рубак, гр.-кат. парох Соснова.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

Викривот Львівського музичного
Тов-ва ім. М. Лисенка, під прот. право-
дом Олени Шляпачинної.

Виступ 3. III. м. Станіслава.
Серода 4. III. м. Федюк.
Четверга 5. III. м. Рогатин.
П'ятниця 6. III. м. Хохорів. 1490 3-3

Учорайський Наддніпрянський хор
Д. Котка:

У середу 4. III. м. Станіслава.
У п'ятницю 6. III. м. Натирна.
У суботу 7. III. м. Натирна.
У неділю 8. III. м. Калущ.
У понеділок 9. III. м. Калущ.
У вівторок 10. III. м. Домин.
У середу 11. III. м. Домин. 1230 3-3

Визначили вісім загальних зборів тов-
ва «Напохда Лисенка» у Львові відбулися
16-го марта п. р. о год. 630 нечесно в
шкільній то-ва «Зоря», вул. Вірменська 25.
Зі спільними порадками: 1) Відкрити
Зборів, 2) Відкрити пропозицію посади
Загальним Зборів, 3) Звіт Дирекції і Управ-
и з діяльності за час між 1-го жовтня
1924 до кінця жовтня 1925, 4) Звіт
всесторонньої комісії, укладення абсолютної
Установи Управі, 5) Вибір голови, 6) Вибір
всесторонньої комісії, 7) Виснаєння, 8) Вибір
Важливі, голова, Михайло Гелібай, се-
кретар. 1503 1-1

СУКНІ
НА СПЛАТИ
СУКНІ

КОСТЮМИ
НА СПЛАТИ
КОСТЮМИ

ПЛАЩІ
НА СПЛАТИ
ПЛАЩІ

ЛВІВ, ПЛ. МАРІЙСЬКА 10, СТАНИСЛАВА ВРОНСЬКОГО СИНІ.

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Попереднє число «Пі-
да» сконфісковано прокуратурою за три
уступи першої статті п. н. «Про ад-
міністрацію» і за кілька речень
і статті «Опереткої володарі та їх со-
юзники».

— Обмеження від воно. Одержу-
ємо таку інформацію: В останніх днях
засідали тринадцять віскуп про переговори
Товариства «Дістер» в справі обмежу-
вання будівництва від огню. Такі переговори
віскуп відбулися в містечку скабу у
Варшаві між представниками Товариства
«Дістер» і Польської Дирекції Взаємної
Обмеження (П. Д. У. Р.), щоб устунити
обов'язки тестів, які дотепер істнували між
обома установами і шкодою для Тов-
ва «Дістер» і його членів. При цих перего-
ворах успішне інтерпретації обов'язку-
ючих законів і зобов'язалося до майно-
го ліквідування установи інтерпретації
так, що можна нахититися, що обмежен-
ня в «Дістері» в законних межах не бу-
дуть дальше оспорювані, а членів «Ді-
стра» не будуть мати претензій на не-
правдивості. Подробки успішної інтер-
претації подастся в тих днях до загаль-
ного відомо.

— Вечеринці двундвіє, що відбулись
на приватній усадибі для 28-го ж. м. в
салі то-ва «Огнища», були незвичайно
смакитими веселі, в якому взяли також
участь представники «сіх українських ре-
дакцій (крім «Грому Голосу») і деякі наші
визначні громадяне. Крім танців у про-
граму вперше ввійшли ще хороші спів-
иєсні хорово хору імпріо друкарської органі-
зації. Вечеринці тривали до білого ранку:
одні часті гості минули привісно на
танцях, дупіти на товариські гутірі в
якій ще сильніше зазналася повна гар-
монія між духовними та технічними робіт-
ничий-преси.

— Ревізія. В суботу 28 лютого між
год. 4-7 ранку вийшли до помешкання
униста Качинського державна поліція
в складі 2 поліцаї, 9 агентів і одного
домісера та перебрали в помешканні ре-
візію. Найбільше інтересувала поліцію
дімкита, яку займає 4-ок українських
студентів. Жертвою ревізії впади пані
«Основа» — товариства українських тех-
ніків, що знайшлися в одного зі сту-
дентів.

— Львів спасся від нової катастро-
фи? Львівська «Газета поранка» жандит
техніків, помістила в числі з 2. III. сен-
заційну рецензію відомого О. Мостин.

віскуп рецензії про новий публікований за-
мат на львівському порохі, що нахо-
диться за Явиського вуденця. Це та са-
ма порохина, за яку розстріляли минулої
Осені робітників Солоників та Дітиків.
За ці рецензії прокуратура сконфіска-
вала «Газету поранку». Згідно з тим ре-
цензією в порохіно мави двоє підло-
жків: перший мавину. Мавина мала на-
бути при допомозі електричного току.
В тілі піли проведено було електричний
провід до порохів через явиського
оболонку. Виявляється вже навіть арешту-
вала нібито віскупови казди, віддала їх
а руки поліції а на вже передала їх в
руки слідчого судді. Тим часом виявля-
ється, що поліція ні про який атентат
на порохіно ні про його виконавців та
їх арештування нічого не знає. Так вихо-
дить зрозуміло, що інформації львів-
ської «Життя», «Поранка» обох катри-
скаго порушували всі дружини, телефони
і телефони, щоб провести польську про-
куратуру. Клопот тай годі!

— Поліційна ескорта для потягів.
Ледве кілька днів задували ми про не-
обхідність опинення усіх потягів в Поль-
щі та зброєю порохівих у бомби в
революції, бо тільки таким робом сак-
так буде забезпечене життя й майно по-
дорожніх, виставлених на постійні напади
розбійників. Показується, що й польський
вексодат ген. Янушайтс теж роздумував
над цією проблемою, бо ось вийшло його
розпорядження про поліційну ескорта
для потягів. У кожному особовому потя-
гу йтиме ескорта з 13 поліцаїв, 1 «по-
дохіка» і 1 — фельдєра (чому не знахо-
ра?) В разі нападу на потяг команду над
ескортаю обіймає офіцер, який майдеється
між порохівих. Про допущення до
кожного потягу санітарного возу з амбу-
латорією і операційними столами — покищо
ще не чути.

— Натунання українських дітей. У-
чительство школи ім. Т. Шевченка в Коломиї
побин свого ученика Василя, сина біл-
ної вдови зі Соснова, що той в гарній
пролежав у лікарні шість тижнів. Ста-
решка мати доводилась про те від сиво-
лих товаришів і з плячем удалася до ди-
ректора школи Кржижановського, знавше
те зяго зрідного темпераменту. Пан
директор порадив на це так: Ніа закла-
ка побитого хлопчини до своєї канцеля-
рії та став його бити по лицю, кинути ним
до землі та став колоти ногами, промов-
ляючи до своєї жерти такіми словами:
«був другий раз не ватуї не міліє о тем,
що віє в віколі дзвече». По тижні стар-

дип лікар, що сніжки походять «глеком»
мил побіти. Цікаво, що сказав на ці па-
дагетіні засоби п. Кржижановського ші-
млі на кувентор? Тамоний інспектор почав
нібито то якась сніжство в ці справі. А п.
директор Кржижановський, щоб задушувати
справу, обіцяє матері побитого, по-
саду сторожа в школі Шевченка.

— Академія в честь през. Масарика.
Український університет у Празі вшано-
вує дня 5. березня п. р. з нагоди 75-ліття
народни президента чесько-словацької
республіки Масарика сяточу Академію
у великій залі геологічного інституту. На
програму Академії складаються: промова
ректора університету, промова преестанка
української молоді, виступ проф.
д-ра І. Мірчука на тему: «Провідні ідеї
філософії Т. Г. Масарика» і глоси.

— Філія Тов-ва «Учительська Гро-
мада» в Тернополі устроїло в роковинах
смерті Т. Шевченка а дня 10. березня п.
р. Святині Академію. В її програму
входить: науковий реферат д-ра В. Шу-
рата, рециталь творів Поета та музес-
кий хор (Іван Гус). Вступ 3 і 2 год. Стоїт
святини. Прибуток з Академії на фонд
«Учительства». 1504 1-1

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД
ГОДИННИКІВ
Г. ГУТТЕРМАН

Львів, Синистуєна 14. Тел. 1881.
1454 а) 2-3

ОСИПА ЛЕВИЦЬКА,

жєла Романа Левицького, управите-
лі капальні нафти в Бориславі, по-
мерла дня 2. березня п. р. о год. 11:30
перед пол. а в 44 році життя. Похо-
рони відбуються 4. березня о год.
1505 2. попол. 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції не відповідає.

Фортеліна, Памі-
на. Фіскаліоні
дзвече і на солі-
ти. Циники до 20
снотий, Тел. 20-45.
КОНРАД РАЙН
І СИН
Львів, Колеснік 16.
Ліпне 1-на фабрика-
ти.

1403 7-10

ПОДЯКА.

Неумовна смерть забрала мого най-
пошиого сина ба. п. Клема казди, який
В тяжкій горю, тих моїх як і Олени
Товаришів окладав много сніжтє, а на
складати серцеце Спасибі.

Головною інспірацією в тім місці шу-
подку Вечеринки: директорів Во-
сем. о. Дзерожинський, о. католік Во-
о. Семчишинів за відриванням по-
них богослуження, студ. а. Гайковичів
за прощанням промову, Академію та
роми, Тов-ву «Основа» і всім жандитам
участь в похоронах.
1506 1-1

Телестерапічний
нурвційний Інститут і Познав

дас поради, ознакує вату, розмови
лєпатично на віскалі і при-
Вистархас надіслати (на і віскалі)
і на карті пересилки, щоб одати
раду, засоби лічення і дізнати
Адресувати: «МАБОР». Познав.
1499 вул. Мішечки 15. 1-1